

תמיד יש בחירה – מערך שיעור

מהלך: **משחק תפקידים** ← **דף אישי** ← **מעגל שיתוף**. המסר: לכל אחד תמיד יש בחירה, בכל שלב בחיים. אתר השיעור: tamid-yesh-bchira.sites.tab.bot

מטרות

- התלמידים יזהו את "שני הקולות" שמשפיעים על בחירות יומיומיות.
- התלמידים יבחנו השלכות קצרות וארוכות טווח של בחירות.
- התלמידים יתבוננו בבחירות שעשו עד היום, ויבחרו בחירה קטנה אחת להמשך.

מערך 45 דקות

- **5-0 ד'** **פתיחה** – כותבים על הלוח: "לכל אחד תמיד יש בחירה?" – מי מסכים, מי לא, מי באמצע (הצבעה בידיים או בפינות הכיתה). מציגים את שני היועצים: היצר הטוב והיצר הרע.
- **20-5 ד'** **משחק תפקידים** – 3 סבבים של כ-5 דקות: מגרילים קורא/ת ושני יועצים, הקורא/ת מקריא/ה דילמה, כל יועץ משכנע כדקה (התסריט הוא נקודת פתיחה – מוסיפים טיעונים משלהם), הקורא/ת מחליט/ה ומנמק/ת, הכיתה מצביעה מי שכנע, וחושפים את ההשלכות.
- **30-20 ד'** **דף אישי** – כל תלמיד/ה לבד, בשקט, מול "הבחירות שלי עד היום" (באתר או בדף מודפס). בוחרים 3-4 שאלות. הדף לא נאסף ולא נבדק.
- **42-30 ד'** **מעגל שיתוף** – מזכירים את כללי המעגל. 3-4 שאלות לשיחה על בחירות טובות ושגויות ואיך הן השפיעו. השיתוף בהתנדבות בלבד, ואפשר להגיד "עובר/ת".
- **45-42 ד'** **סיום** – מקרינים את כרטיס הסיום: "לכל אחד תמיד יש בחירה". כל אחד/ת חושב/ת (בלב או בכתב) על בחירה קטנה אחת לשבוע הקרוב.

מערך 90 דקות

- **10-0 ד'** **פתיחה** – "קו רצף" בכיתה: מסכים לגמרי ↔ לא מסכים בכלל, לאמירה "לכל אחד תמיד יש בחירה". 2-3 תלמידים מכל צד מנמקים. מציגים את שני היועצים.
- **35-10 ד'** **משחק תפקידים** – 5-6 סבבים. אחרי כל סבב – שאלת המליאה שבכרטיס. בסבב הרביעי מחליפים: מי שהיה יצר טוב משחק יצר רע.
- **50-35 ד'** **מה יקרה אם...** – בזוגות: עץ השלכות לדילמה אחת (מיד / בעוד שבוע / בעוד שנה) – קודם מנחשים, אחר כך חושפים באתר. כל זוג בונה עץ לדילמה משלו.
- **65-50 ד'** **דף אישי** – עבודה אישית שקטה על "הבחירות שלי עד היום". אפשר מוזיקה רגועה ברקע. הדף לא נאסף.
- **85-65 ד'** **מעגל שיתוף** – מעגל עם כללים ברורים. שאלות לשיחה + פותחי משפט. המורה יכול/ה לפתוח בדוגמה קטנה ואישית משלו/ה.
- **90-85 ד'** **סיום** – כרטיס הסיום, ומשפט אחד שכל אחד/ת לוקח/ת מהשיעור (סבב מהיר, אפשר לוותר).

טיפים להנחיה

- התסריטים הם נקודת פתיחה. עודדו את היועצים לאלתר ולהוסיף טיעונים משלהם – ככה זה נהיה אמיתי.
- תנו ל"יצר הרע" להיות משכנע באמת. כשהוא חזק, התלמידים מבינים למה קשה לבחור נכון, ולא רק מה "נכון".
- אין "תשובה של המורה". שאלו "מה עוד יכול לקרות?" ו"מה היה עוזר לך לבחור?" במקום להטיף.

- דילמות 1-3 אפורות יותר: אין בהן בחירה נכונה אחת. הן מצוינות לדיון על ערכים מתנגשים.
- החליפו תפקידים: תלמיד/ה שמשחק/ת את שני הצדדים מבין/ה את שניהם.
- הגרלה במספרים (מרשימת הכיתה או ממספרי המקומות) – בלי שמות על המסך.
- מצב מקרן מגדיל את הטקסט. כפתור הטיימר עוזר לשמור על דקה לכל יועץ.
- לכיתות צעירות או מתקשות: מספיק טיעון אחד והשלכה אחת לכל יועץ. בכיתות בוגרות: בקשו טיעון נגד לטיעון של היועץ השני.

רגישות ומוגנות

- חשוב לדייק: "תמיד יש בחירה" לא אומר שכל מה שקורה לנו הוא באשמתנו. יש דברים שלא בשליטתנו – הבחירה היא באופן שבו אנחנו מגיבים ובמי אנחנו נעזרים.
- השיתוף במעגל – בהתנדבות בלבד. אף אחד לא נדרש לספר על בחירה שגויה, ומותר תמיד לומר "עובר/ת".
- הדף האישי לא נאסף ולא נבדק. באתר הוא נשמר רק במכשיר של התלמיד/ה, בלי שם ובלי שליחה.
- אם תלמיד/ה משתף/ת במצוקה (פגיעה עצמית, אלימות, תחושת חוסר תקווה, סכנה): לא מעמיקים מול הכיתה. מודים בעדינות, מדברים איתו/איתה ביחידות מיד אחרי השיעור, ומפנים ליועצת באותו יום – לפי נוהל בית הספר. לא מבטיחים לשמור סוד.
- דילמה 17 ("הסוד של חבר") רגישה. מומלץ להשתמש בה רק כשיש היכרות טובה עם הכיתה, ולסיים אותה תמיד במסר: לספר ליועצת זה לעזור, לא להלשין.
- שימו לב לתלמידים שהנושא עלול לגעת בהם אישית (משפחה, עישון, פגיעה ברשת). אפשר לבחור מראש אילו דילמות לא להציג.

שאלות למעגל השיתוף

1. איזו דילמה מהשיעור הכי 'דיברה' אליכם? למה?
2. מה היה הכי משכנע אצל 'היצר הרע'? למה דווקא הוא?
3. איך מרגיש להיות 'היועץ הטוב' כשכולם נגדך?
4. ספרו על בחירה טובה שעשיתם – איך היא השפיעה עליכם או על אחרים?
5. ספרו על בחירה שגויה (רק מה שנוח לכם לשתף) – מה למדתם ממנה?
6. האם קרה לכם שהרגשתם שאין לכם ברירה? מה הייתם אומרים היום לעצמכם של אז?
7. מי או מה עוזר לכם לבחור נכון כשקשה?
8. מה ההבדל בין 'אין לי ברירה' לבין 'כל הברירות קשות'?
9. אם הייתם כותבים דילמה משלכם – על מה היא הייתה?
10. משפט אחד שאתם לוקחים איתכם מהשיעור:

פותחי משפט

- פעם בחרתי... וזה השפיע עליי כך...
- היום הייתי בוחר/ת אחרת כי...
- מה שעזר לי לבחור היה...
- אני לוקח/ת מהשיעור...
- אני מסכים/ה עם... ורוצה להוסיף...

1. פיצה ובלגן במטבח – האם יש כאן בחירה 'נכונה' אחת? מה ההבדל בין 'לדחות' לבין 'לשכוח'?
2. אח קטן מול מסך – מה זה 'אחריות' בתוך משפחה? איפה עובר הגבול בין לעזור לבין לוותר על עצמי?
3. מי מוזמן אלינו? – האם מותר לי לבחור עם מי להיפגש? מתי בחירה כזאת הופכת לפגיעה?
4. ראיון עבודה בדוכן הפלאפל – מה ההבדל בין 'להציג את עצמי במיטבי' לבין 'לשקר'?
5. השעות בדוח – האם 'אף אחד לא רואה' משנה את מה שנכון? מי בכל זאת 'רואה'?
6. החבר'ה החדשים – איך אפשר להישאר חבר/ה של מישהו בלי להשתתף במה שהוא עושה?
7. הקלמר שהתרוקן – האם 'גם לי עשו את זה' מצדיק לעשות את אותו הדבר?
8. 'רק לנסות פעם אחת' – מה עוזר לסרב מול קבוצה? איזה משפט אתם הייתם אומרים?
9. ההודעה למורה – למה לפעמים קל יותר לשקר מלהודות בטעות קטנה?
10. העבודה בהיסטוריה – איפה עובר הגבול בין 'להיעזר' לבין 'להעתיק'? מי מחליט על הגבול?
11. התמונה בקבוצה – האם מי שרק 'העביר הלאה' אחראי כמו מי שצילם?
12. 'עוד סרטון אחד' – מתי אני מחליט/ה על המסך, ומתי המסך מחליט עליי?
13. העודף – האם יש הבדל בין לקחת כסף לבין לא להחזיר כסף שקיבלתי בטעות?
14. הנעליים של כולם – מה ההבדל בין 'צורך' לבין 'רצון'? מי משפיע על מה שאני רוצה?
15. האתגר המצולם – מה זה בעיניכם אומץ? האם לסרב יכול להיות אומץ?
16. המסיבה והשקר להורים – למה קשה לפעמים לדבר עם ההורים? מה יכול לעזור?
17. הסוד של חבר – מתי לספר זה לא 'להלשין' אלא לעזור? למי אפשר לפנות בבית הספר?
18. העתקה במבחן – האם עזרה תמיד טובה? מתי 'עזרה' בעצם פוגעת?

לכל אחד תמיד יש בחירה

בכל שלב בחיים – גם כשקשה, גם כשנדמה שאין.

מה הבחירה הקטנה שלך להשבוע?

